

Obserwując rynek wydawniczy, można zauważyć kilka dyżurnych tematów, którymi pasjonują się dziś ludzie pióra. Jednym z nich jest bez wątpienia oblicze współczesnych mediów. Potwierdza to tym samym rangę i znaczenie środków masowego przekazu we współczesnym świecie. Niejednokrotnie słyszymy przecież, że media to władza, i to niekoniecznie czwarta, ale nawet pierwsza. Mass media stały się tematem niezwykle modnym, ale warto zauważyć, że chociaż mnogość wydawnictw poruszających tę kwestię jest imponująca, to powstają jeszcze prace o ciekawym i nowatorskim spojrzeniu na to wielopłaszczyznowe zagadnienie. Taką publikacją jest książka Tomasa Mielczarka zatytułowana *Monopol, pluralizm, koncentracja. Środki komunikowania masowego w Polsce w latach 1989–2006*. Głównym celem autora było przedstawienie, na podstawie dostępnych materiałów archiwalnych i prasowych oraz relacji, zarysu dziejów polskich środków komunikowania masowego we wspomnianym okresie.

Tomasz Mielczarek jest historykiem dziejów najnowszych i prasoznawcą, profesorem Uniwersytetu Humanistyczno-Przyrodniczego Jana Kochanowskiego w Kielcach. Niejednokrotnie poruszał już zagadnienia medioznawcze, tym razem skoncentrował się na przeanalizowaniu środków masowego przekazu w okresie siedemnastu lat istnienia Rzeczypospolitej Polskiej. Jednak jak sam zazna-

---

Tomasz Mielczarek: *Monopol, pluralizm, koncentracja. Środki komunikowania masowego w Polsce w latach 1989–2006*, Warszawa: Wydawnictwa Akademickie i Profesjonalne 2007, 399 s. ISBN 978-83-60807-18-7

---

czył, nie stawiał sobie za zadanie opisanie teoretycznych ani ekonomicznych aspektów tego zjawiska (s. 8). Na podstawie bogatej bazy źródłowej oraz pokaźnego wykazu opracowań i artykułów prasowych przybliżył czytelnikowi zasady funkcjonowania radia i telewizji oraz rynku czasopiśmienniczego w Polsce w latach 1989–2006. Pomiął natomiast najnowsze formy przekazu informacji, jakimi są Internet i telefonia komórkowa.

Omawiana książka składa się z pięciu rozdziałów, napisana jest językiem jasnym i zrozumiałym. Tytuły, które autor nadał poszczególnym rozdziałom, dobrze odzwierciedlają ich zawartość. I tak, w pierwszym z nich, zatytułowanym *Uwarunkowania funkcjonowania mediów*, Mielczarek dokonał „subiektywnego wyboru elementów, które miały największy wpływ na polskie media po 1989 roku” (s. 12). Dwa kolejne rozdziały (*Prasa informacyjno-publicystyczna* i *Czasopiśmiennictwo*) poświęcone zostały rynkowi prasowemu w Polsce. Autor ciekawie zaprezen-

wał wydawane w latach 1989–2006 tytuły prasowe, choć jest rzeczą oczywistą, że nie wszystkie periodyki zostały omówione w takim samym stopniu. Dużo uwagi poświęcił wybranym dziennikom („Gazecie Wyborczej”, „Rzeczpospolitej”, „Życiu Warszawy”, „Życiu”, „Trybunie”, „Naszemu Dziennikowi”, „Super Expressowi”, „Faktowi”). Kompleksowo zaś potraktował ogólnopolskie dzienniki ekonomiczne i sportowe, telewizyjne tygodniki repertuarowe oraz prasę: opinią, lokalną, sublokalną, katolicką, kobiecą, a także prasę dla mężczyzn oraz dla dzieci i młodzieży. W zakończeniu tej części zamieścił krótkie podsumowanie polskiego rynku prasowego. W kolejnych dwóch rozdziałach autor przeprowadził analizę materiału dotyczącego radiofonii i telewizji. Podobnie jak w przypadku czasopism, dokonał subiektywnej selekcji i zaprezentował tylko niektóre przedsięwzięcia ogólnopolskie (publiczne, komercyjne) i lokalne. Mielczarek odsłonił czytelnikowi kulisy funkcjonowania ówczesnych stacji radiowych i telewizyjnych, opisując, w czytelny i zrozumiały sposób, mechanizmy działające w tych instytucjach w prezentowanym czasie.

Z tego krótkiego zestawienia tematycznego widać, że książka Mielczarka jest publikacją, która powinna zainteresować każdego pasjonata mediów. Tekst wzbogacony został tabelami, dokładniej ilustrującymi i podkreślającymi wybrane dane statystyczne. Załączone indeksy: osobowy i tytułów, pomagają czytelnikowi odnaleźć konkretny tytuł czy też nazwisko. Plusem tej pracy jest jej logiczne uporządko-

wanie. Autor starał się zaprezentować świat mass mediów w historycznym kontekście opisywanych wydarzeń. Siedemnaście lat transformacji ustrojowej w Polsce to równocześnie siedemnaście lat budowy wolnego rynku mediów. Jak udowodnił Mielczarek, jest to okres ciekawy, choć burzliwy. Na polskim rynku prasowym pojawiały się liczne tytuły, jedne przetrwały te trudne czasy, inne szybko zniknęły z rynku. Szkoda zatem, że autor nie zdecydował się na zamieszczenie materiału graficznego, np. zdjęć stron tytułowych opisywanych tytułów prasowych, wówczas czytelnik niewątpliwie przypominałby sobie niektóre, dziś już zapomniane, periodyki.

Konkludując, należy stwierdzić, że publikacja Tomasza Mielczarka, licząca prawie czterysta stron, jest ważna i potrzebna, stanowi cenne uzupełnienie wiedzy o polskich środkach masowego przekazu po 1989 r. Profesor Wiktor Pepliński stwierdził, że „pracę tę można jednoznacznie rekomendować jako podręcznik dla studentów studiów dziennikarskich, politologicznych i socjologicznych”¹. Książka ukazała się w 2007 r. w serii *Edukacja medialna* wydawanej przez Wydawnictwa Akademickie i Profesjonalne.

Joanna Gomoliszek

*Katedra Informatyki Naukowej
i Bibliologii Uniwersytetu Kazimierza
Wielkiego w Bydgoszczy*

¹ T. Mielczarek, *Monopol, pluralizm, koncentracja. Środki komunikowania masowego w Polsce w latach 1989–2006*, Warszawa 2007, tekst z okładki.